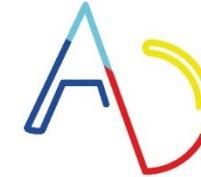

tepav

**Akademik
Danışmanlar
Projesi**

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 6 / Ağustos 2021

tepav

«Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu» Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

- Büyüme, üretim ve satışlar
- Dış ticaret ve cari açık
- İstihdam ve işsizlik
- Ekonomik Güven Endeksi
- Enflasyon
- Kredi ve mevduat
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler

Büyüme, Üretim ve Satışlar

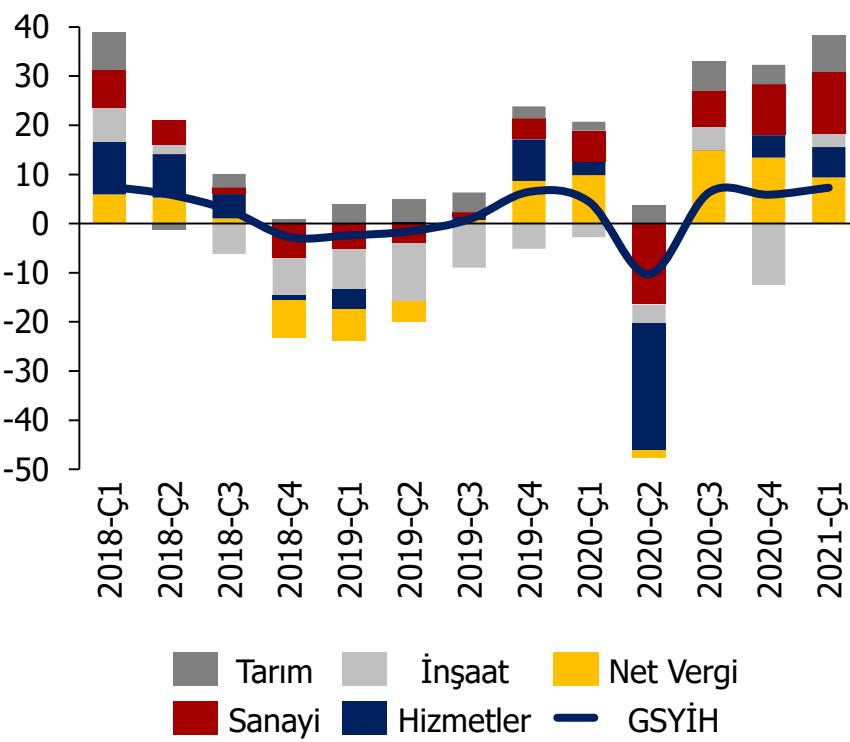
- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) büyümesi
 - ➔ Üretim ve harcama yönünden katkılar
- Üretim
 - ➔ Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
 - ➔ Sektörel ciro endeksleri
- Satışlar
 - ➔ Perakende satış hacim endeksi
 - ➔ Hizmet sektörü ciro endeksleri

2021 yılı ilk çeyrek büyümeye oranı %7 düzeyinde

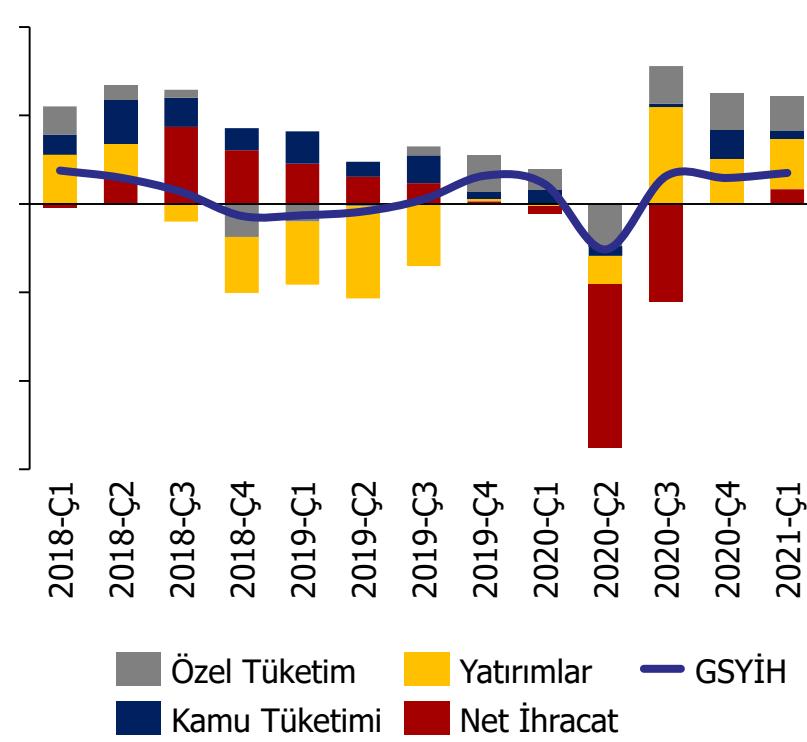
Yatırım ve özel tüketim kaynaklı artışlar belirleyici, sanayide toparlanma güçlü seyrediyor

GSYH yıllık büyümeye üretim ve harcama yönünden katkıları, % puan, 2018 Ç1 – 2021 Ç1

Üretim yönünden katkılar

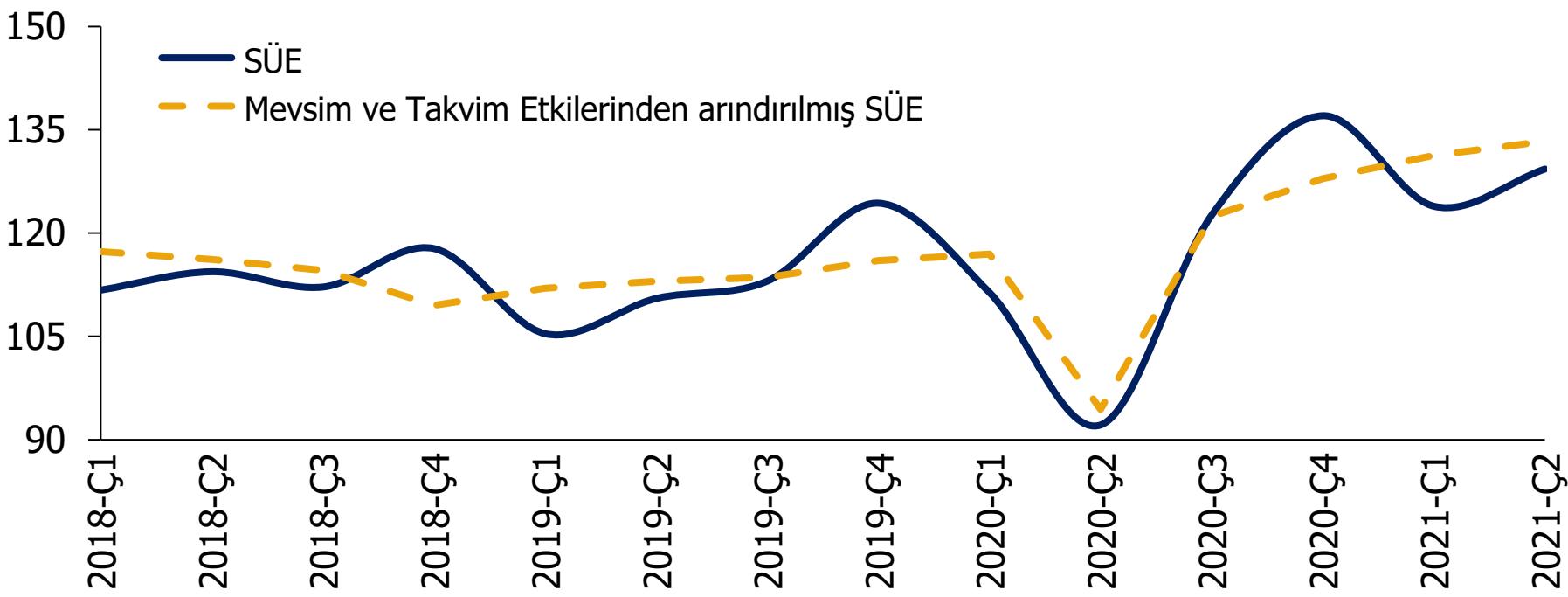
Harcama yönünden katkılar

Sanayi üretimi ilk çeyrek düzeyini koruyor

Ancak yıllık değişimlerde baz etkisi güçlü; mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış SÜE artışı %40 düzeyinin üstünde ve ikinci çeyrek için yüksek büyümeye imza ediyor

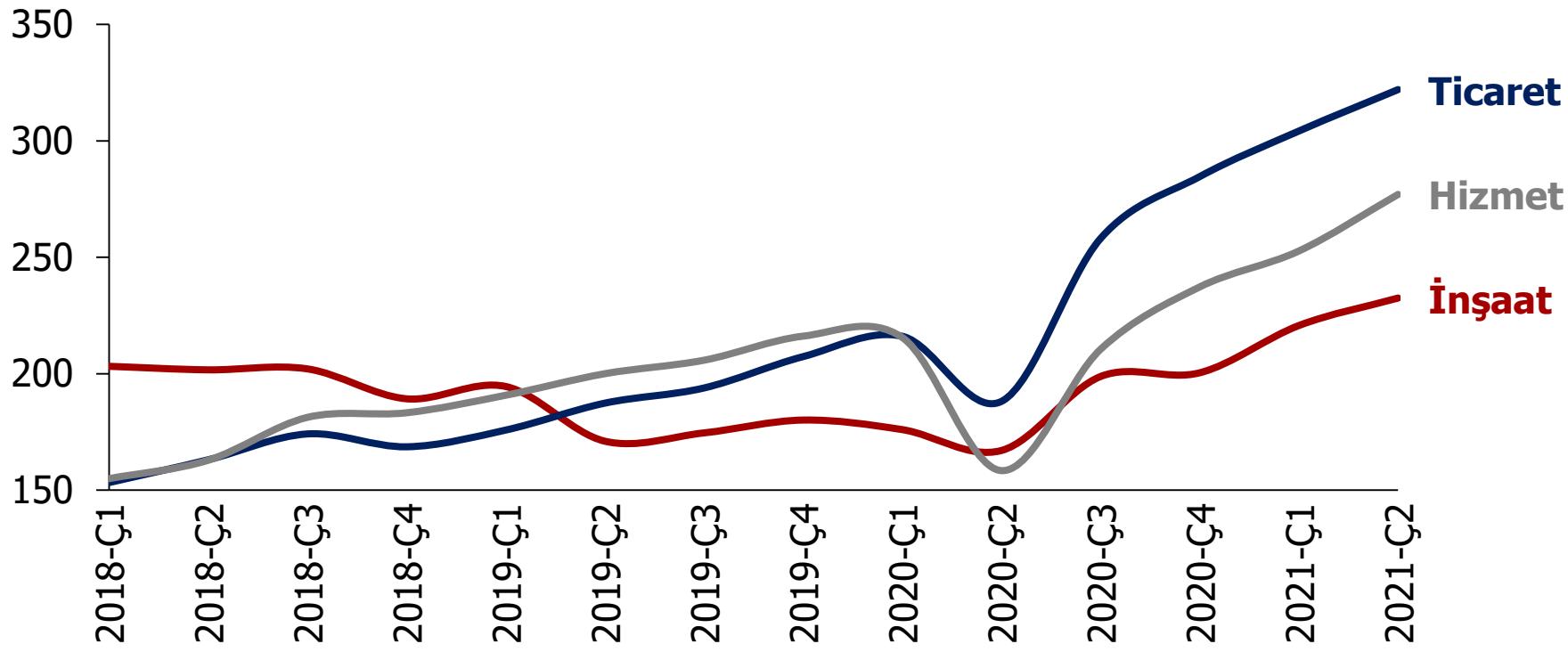
SÜE, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 2015=100, 2018 Q1 – 2021 Q2

Sektörel ciro artışları devam ediyor

İkinci çeyrekte en belirgin artış hizmet sektöründe

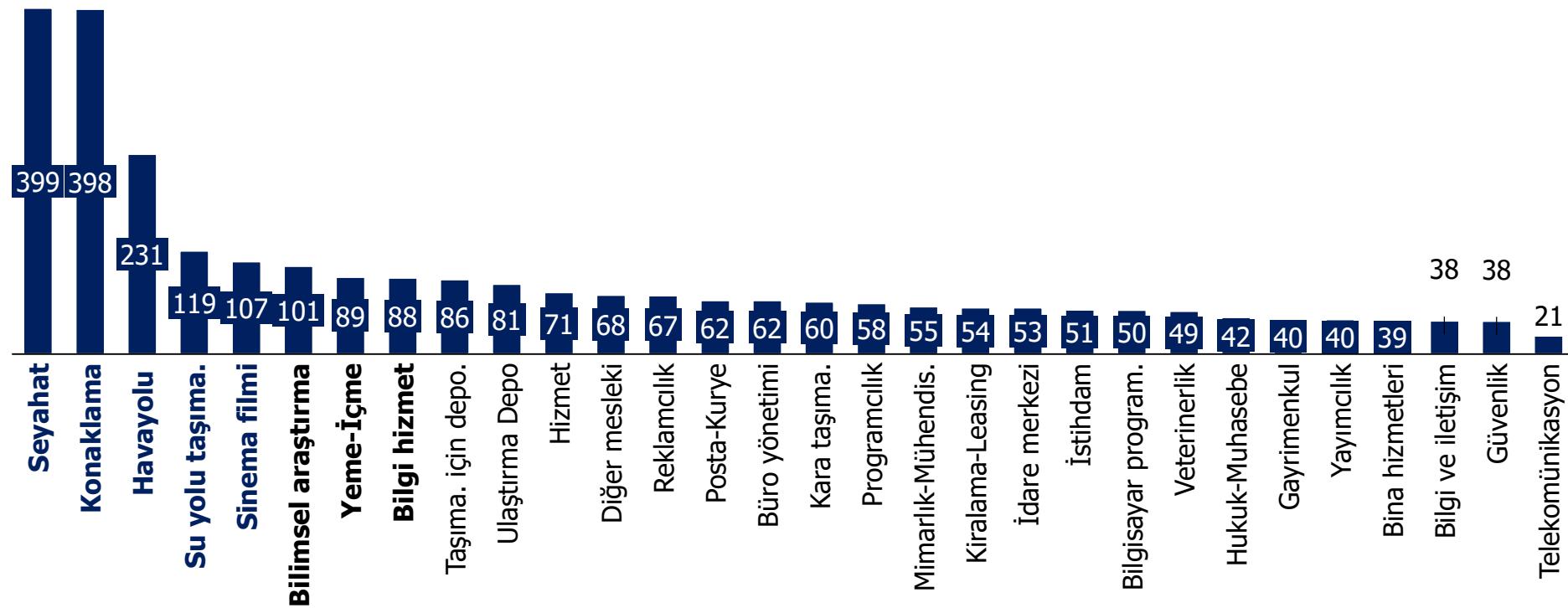
Sektörel ciro endeksleri, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 2015=100, 2018 Ç1 – 2021 Ç2

Salgın nedeniyle faaliyetleri en fazla kısıtlanan hizmet sektörlerinde en yüksek ciro artışları gerçekleşti

Seyahat, konaklama ve havayolu sektörlerindeki yıllık artışlar %200'lerin üzerinde

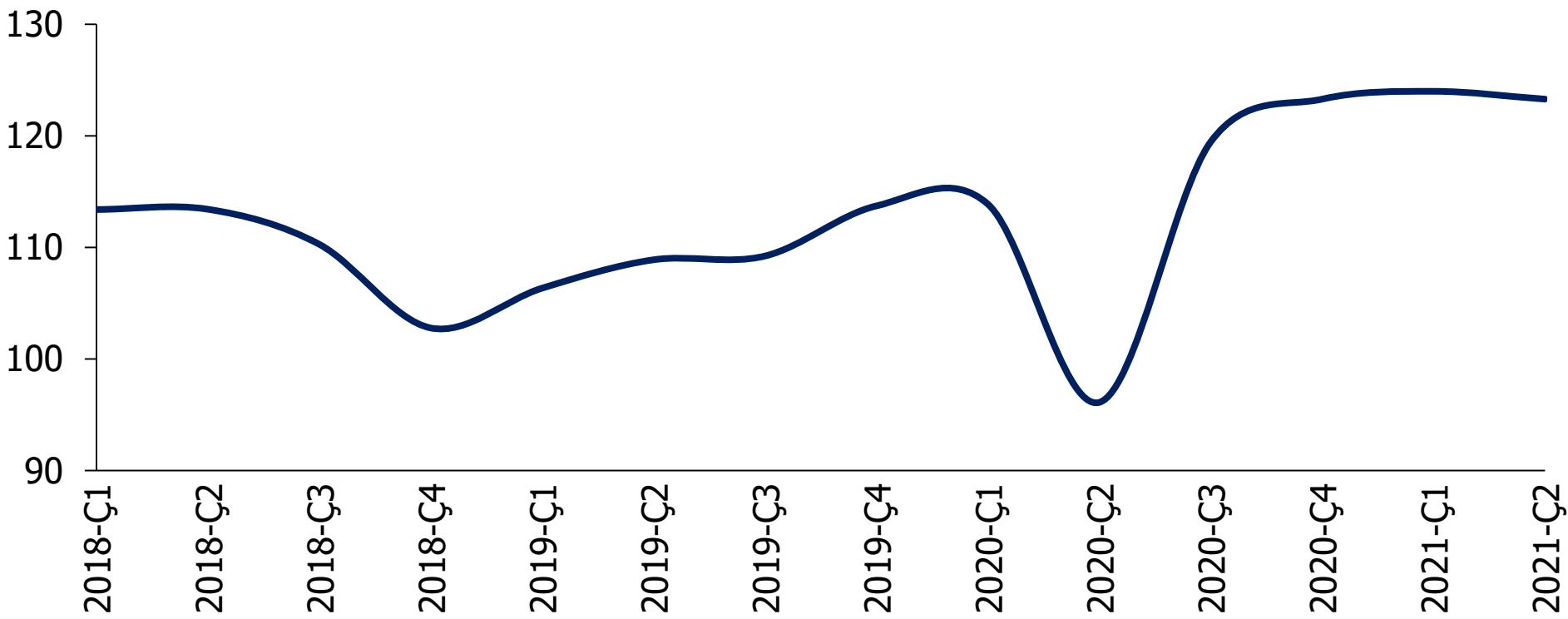
Hizmet sektörü ciro endeksleri, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 2015=100, % değişim,
Haziran 2020 – Haziran 2021

İkinci çeyrekte perakende satışların seyri ise yatay

Geçen yılın aynı dönemine göre %28,3 artış var; baz etkisini yansıtıyor

Perakende satış hacim endeksi, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış, 2015=100,
2018 Ç1 – 2021 Ç2

Dış Ticaret ve Cari Açık

■ Dış ticaret

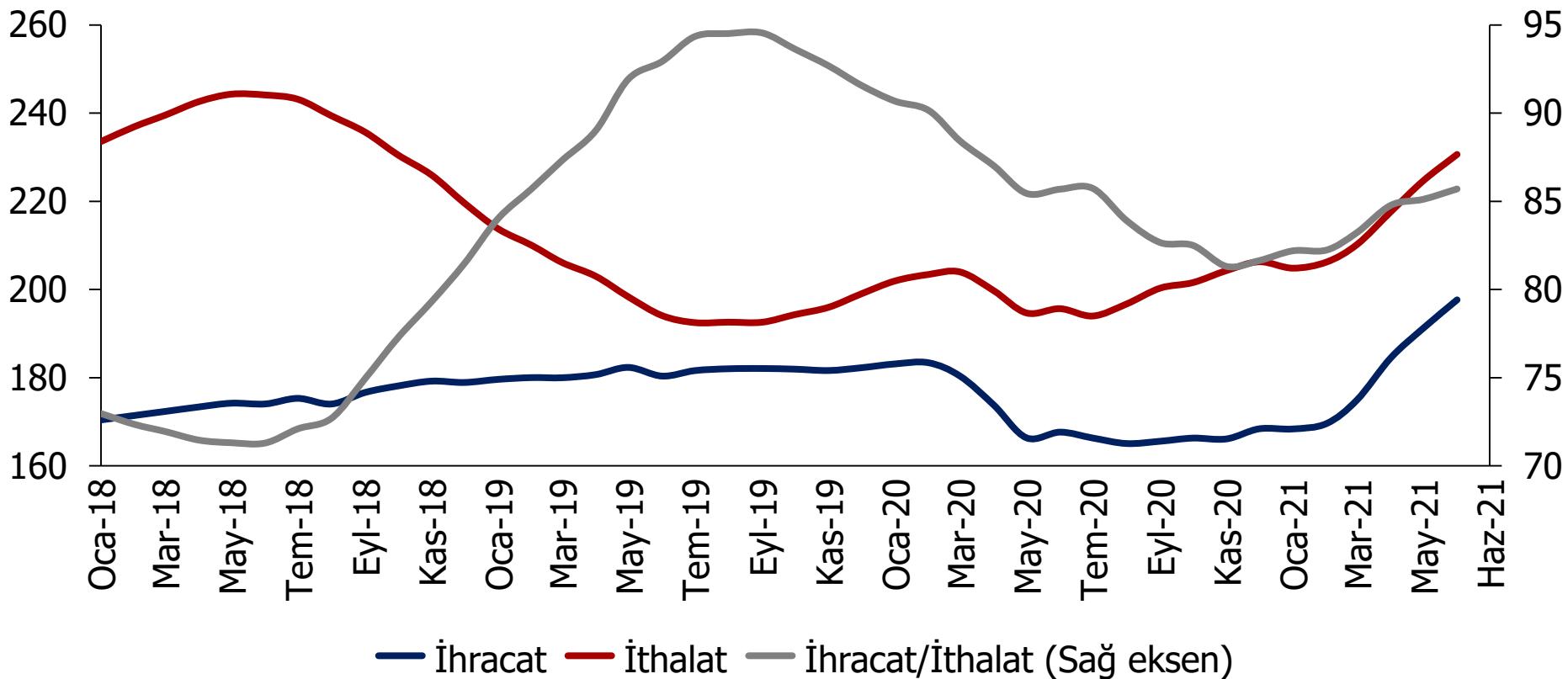
- ➔ İhracat ve ithalat
- ➔ İhracatın ithalatı karşılama oranı

■ Cari açık ve finansmanı

- ➔ Cari işlemler dengesi
- ➔ Cari açığın temel finansman kaynakları

Haziran ayında yıllık ithalat ve ihracat %17,9 oranında arttı
İhracatın ithalatı karşılama oranı ise %85,7 düzeyinde

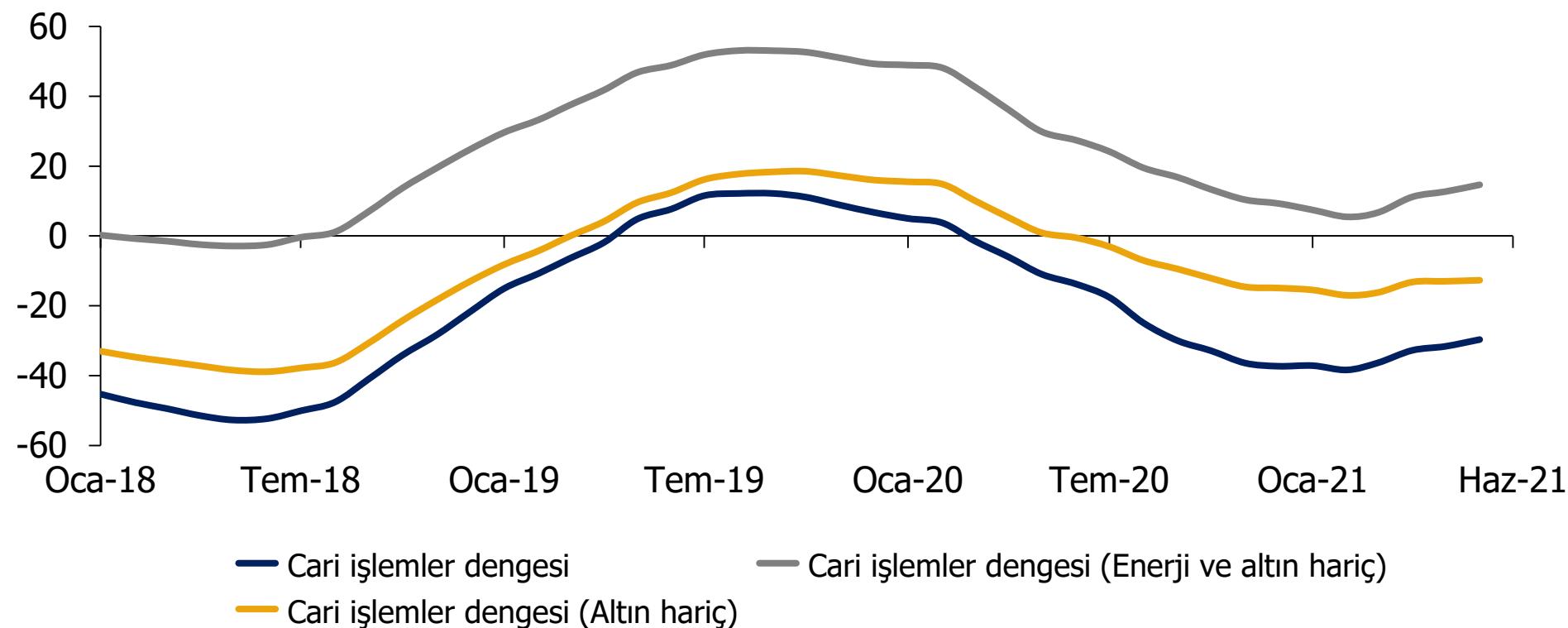
Dış ticaret, 12 aylık birikimli, milyar dolar, Ocak 2018 – Haziran 2021

Cari işlemler açığı geçen aya göre 1,9 milyar dolar geriledi

Altın ve enerji kalemleri hariç cari fazla ise 14,7 milyar dolara ulaştı

Cari işlemler dengesi, 12 aylık birikimli, milyar dolar, Ocak 2018 – Haziran 2021

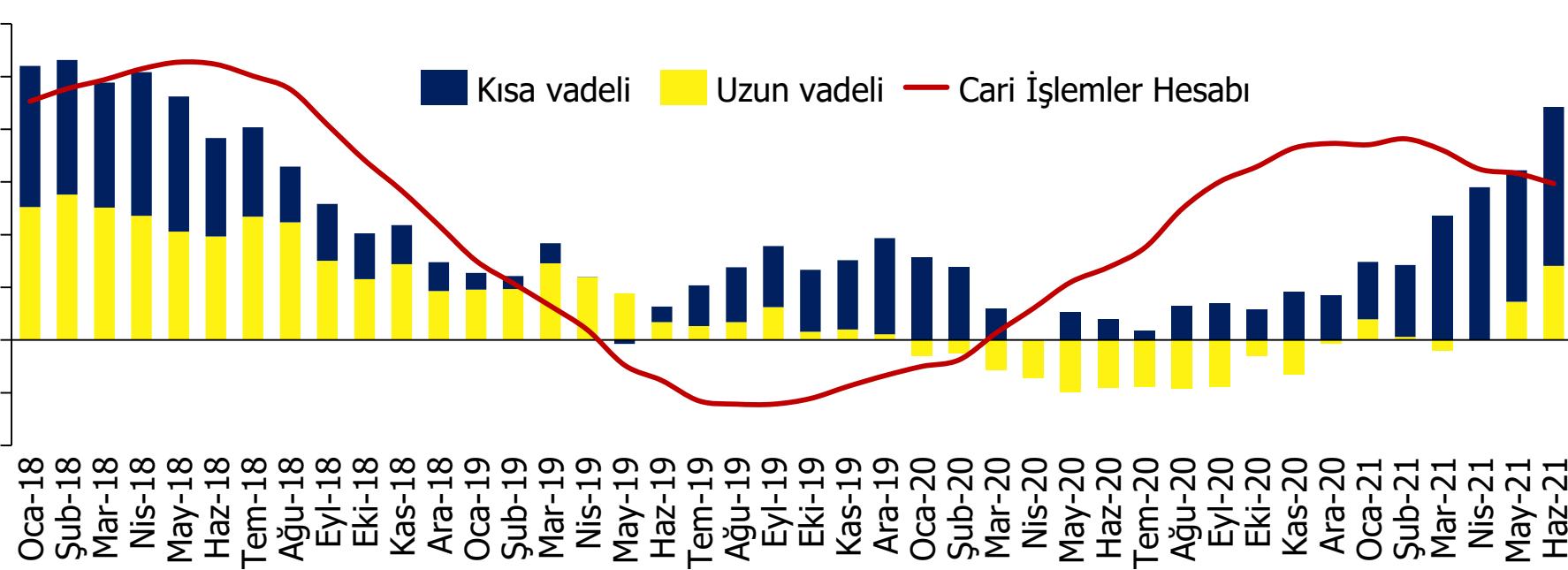

Sermaye girişleri hızlandı

Haziran 2021'de sermaye girişlerinin %68,2'si kısa vadeli

Uzun vadeli sermaye girişi 14 milyar dolara ulaştı; Mart 2019'dan beri gerçekleşen en yüksek seviye

**Cari açığın temel finansman kaynakları, 12 aylık birikimli, milyar dolar,
Ocak 2018 – Haziran 2021**

Kaynak: TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

*Pozitif değerler cari işlemler açığı ve sermaye girişlerini göstermektedir.

** Uzun vadeli sermaye kalemleri; net doğrudan yatırımlar, yurt içi yerleşiklerin yurt dışına ihrac ettikleri borç senetleri, bankalar ve diğer sektörlerin uzun vadeli kredileri ve Merkez Bankası'nda tutulan uzun vadeli mevduatlardan oluşmaktadır. Kısa vadeli sermaye kalemleri ise; hisse senetleri, yurt içi yerleşiklerin yurt içinde ihrac ettikleri borç senetleri, kısa vadeli kredi kullanımları, Merkez Bankası'nda tutulan kısa vadeli mevduat ile bankalardaki mevduatları içermektedir.

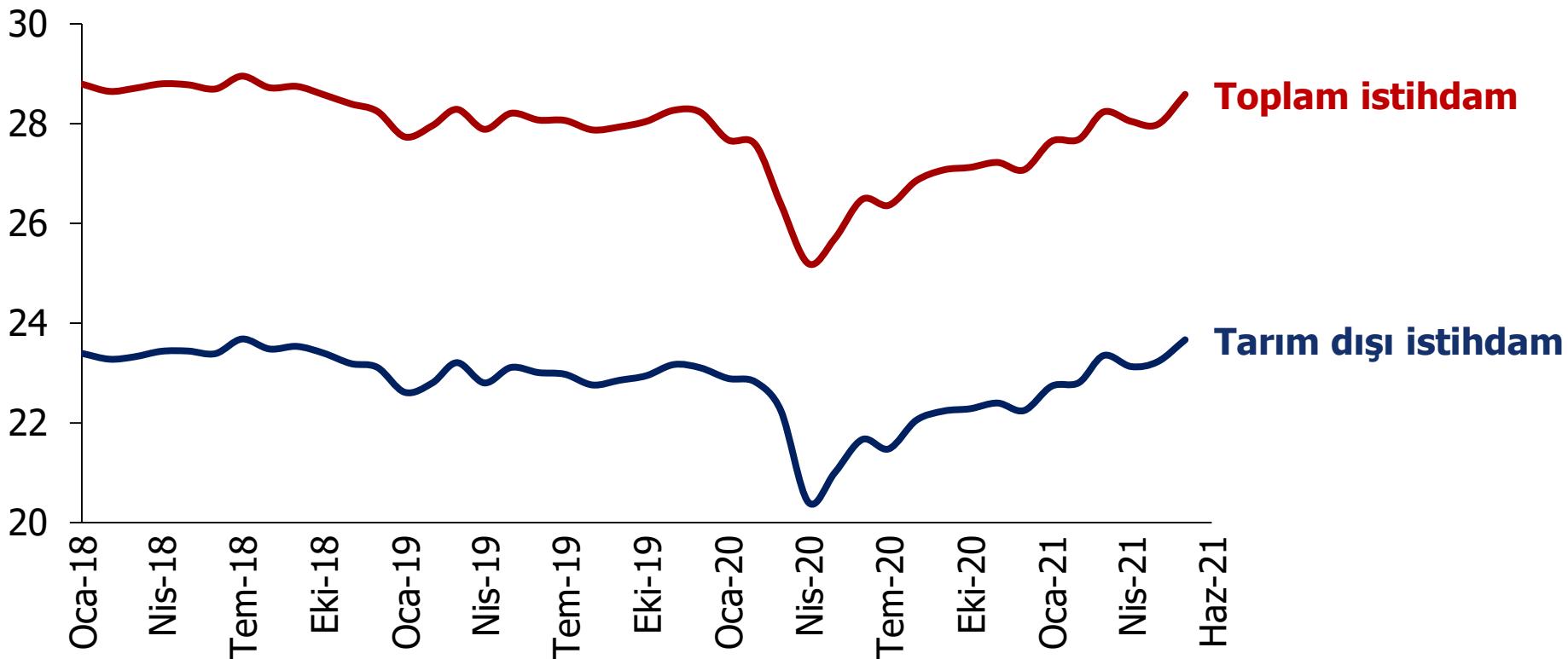
İstihdam ve İşsizlik

- Toplam ve tarım dışı istihdam
- İşsizlik oranları ve işgücüne katılım oranı
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
- Kadın ve genç işsizlik oranları

Haziran ayında geçen aya göre 602 bin istihdam artışı yaşandı

Geçen yılın aynı ayına göre toplam istihdamdaki artış 2,1 milyon, tarım dışındaki artış ise 2 milyon olarak gerçekleşti

**Toplam ve tarım dışı istihdam, mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi,
Ocak 2018 – Haziran 2021**

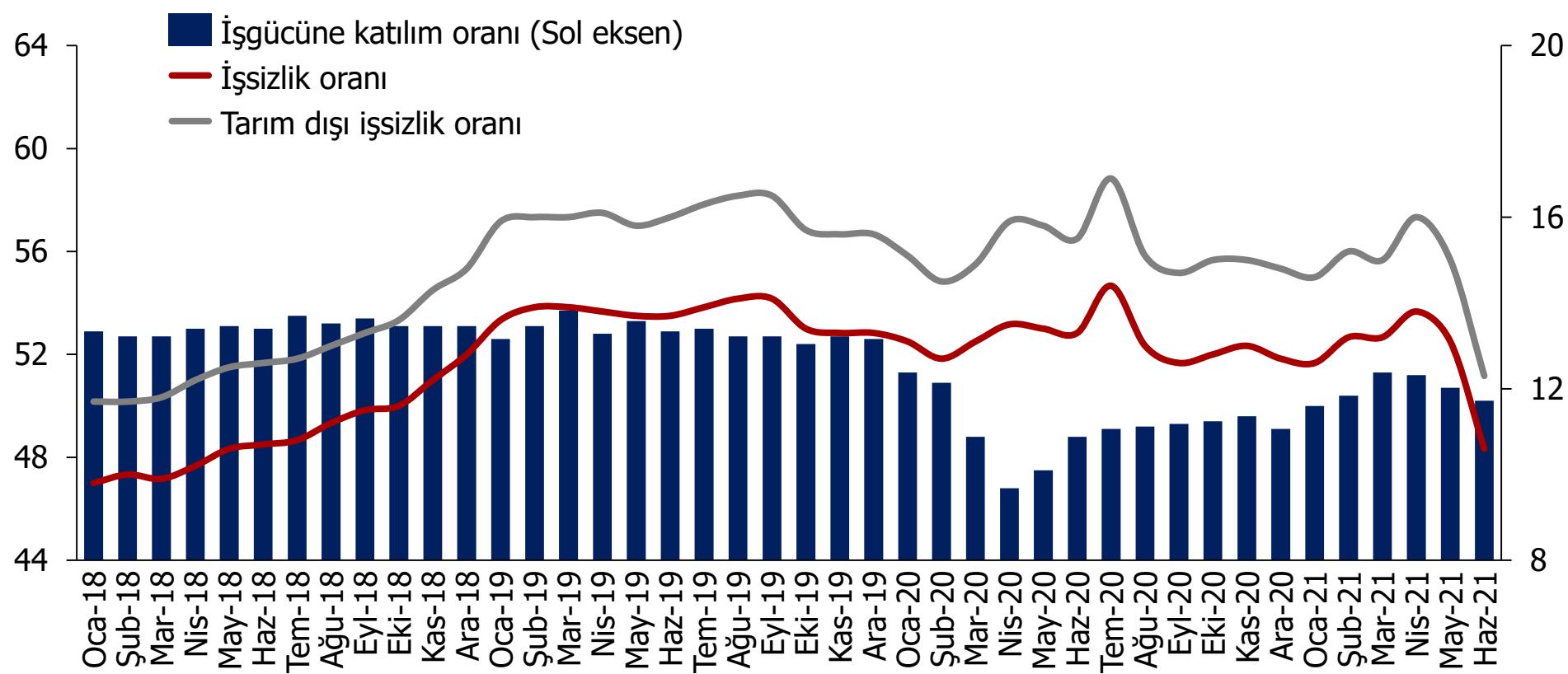

Haziran ayında işsizlik oranı bir önceki aya göre 2,5 puan geriledi

İşgücüne katılım oranı %50,2, işsizlik oranı ise %10,6 oldu

Tarım dışı işsizlik oranı ise 1,7 puan yukarıda

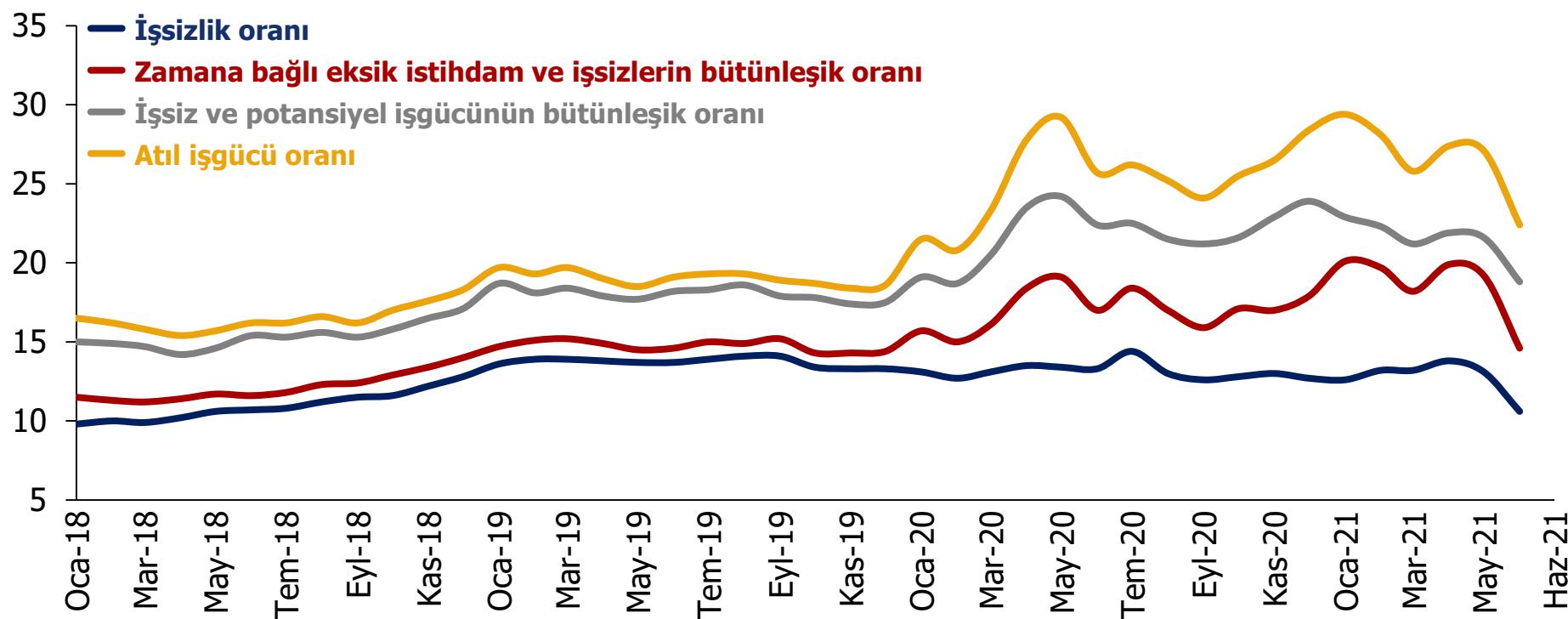
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı, mevsim etkisinden arındırılmış, %, Ocak 2018 – Haziran 2021

Geniş tanımlı işsizlik oranlarında da düşüşler mevcut

Atıl işgücü oranı 4,7 puan azalarak yüzde 22,4 düzeyinde gerçekleşti

**İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler, mevsim etkisinden arındırılmış, %,
Ocak 2018 – Haziran 2021**

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları, TEPAV görselleştirmesi

Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünsel oranı: Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin toplamının işgücüne oranıdır.

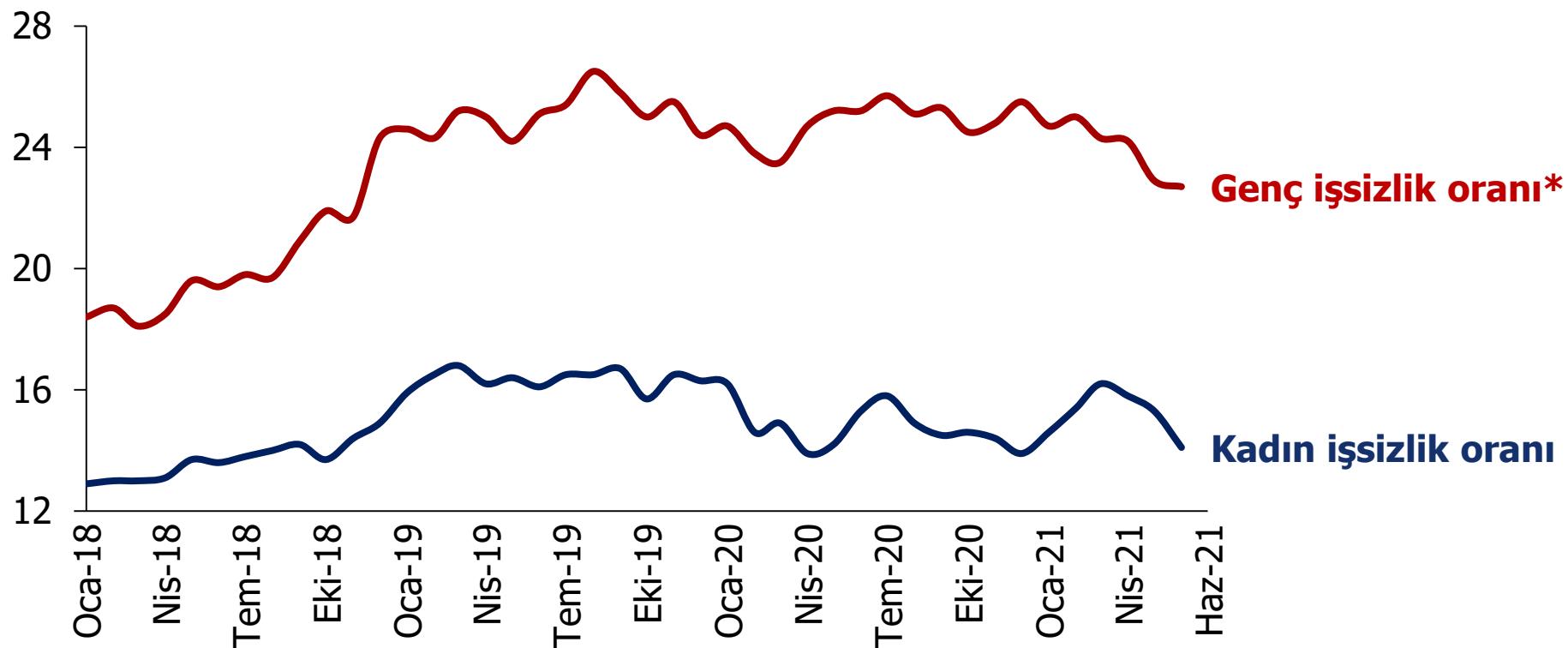
İşsiz ve potansiyel işgücünen bütünsel oranı: İşsiz ve potansiyel işgücünen toplamının işgücü ve potansiyel işgücünen toplamına oranıdır.

Atıl işgücü oranı: Zamana bağlı eksik istihdam, işsizler ve potansiyel işgücünen toplamının işgücü ve potansiyel işgücünen toplamına oranıdır.

Kadın işsizlik oranı bir önceki aya kıyasla 1,2 puan geriledi

Genç işsizlik oranı ise sınırlı bir gerileme ile (0,2 puan) %22,7 düzeyinde gerçekleşti

**Genç işsizlik ve kadın işsizlik oranı, mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi,
Ocak 2018 – Haziran 2021**

Ekonominik Güven Endeksi

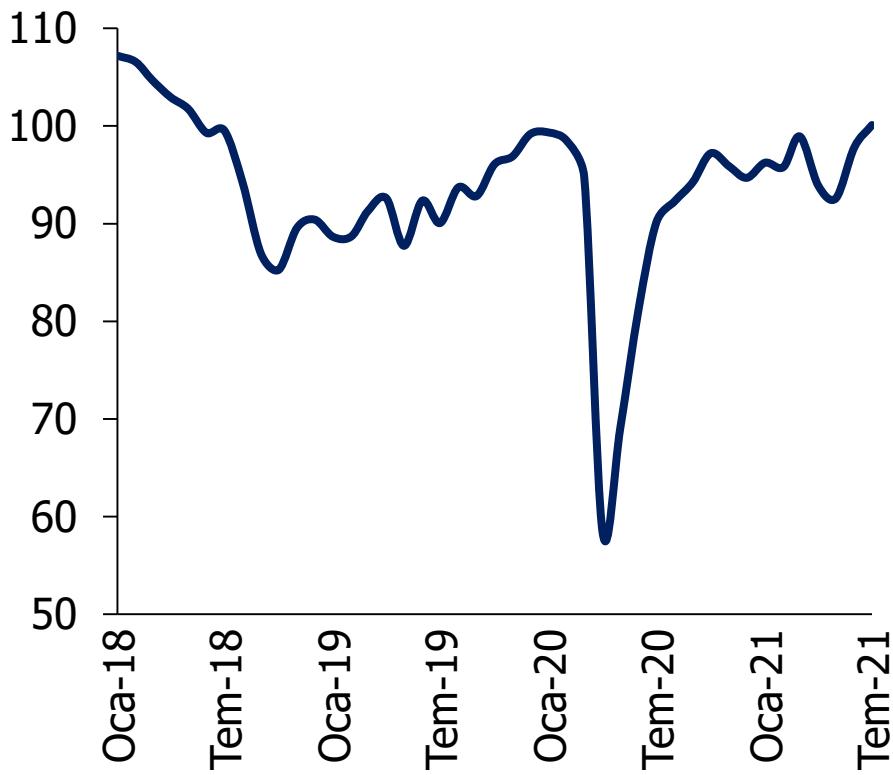
- Ekonomik Güven Endeksi
 - ➔ İnşaat Sektörü Güven Endeksi
 - ➔ Hizmet Sektörü Güven Endeksi
 - ➔ Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi
 - ➔ Reel Kesim Güven Endeksi
 - ➔ Tüketici Güven Endeksi

Ekonominik Güven Endeksi'nde Mayıs ayı sonrası gözlenen yükseliş eğilimi devam ediyor

Genel olarak alt sektörlerde yükseliş görülürken, Tüketici Güven Endeksi geçen aya kıyasla 2,2 puan düştü

Ekonominik güven endeksi, Ocak 2018 - Temmuz 2021

Ekonominik güven endeksi

Ekonominik güven endeksi, sektörler

	Haz.21	Tem.21	Fark	Yüzde
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	82,4	86,3	3,9	4,7
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	108,5	114,8	6,3	5,8
Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi	105,7	109,6	3,9	3,7
Reel Kesim Güven Endeksi	109,8	112,1	2,3	2,1
Tüketici Güven Endeksi	81,7	79,5	-2,2	-2,7

Enflasyon

■ Tüketici enflasyonu

- ➔ Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve temel göstergeler
- ➔ Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler

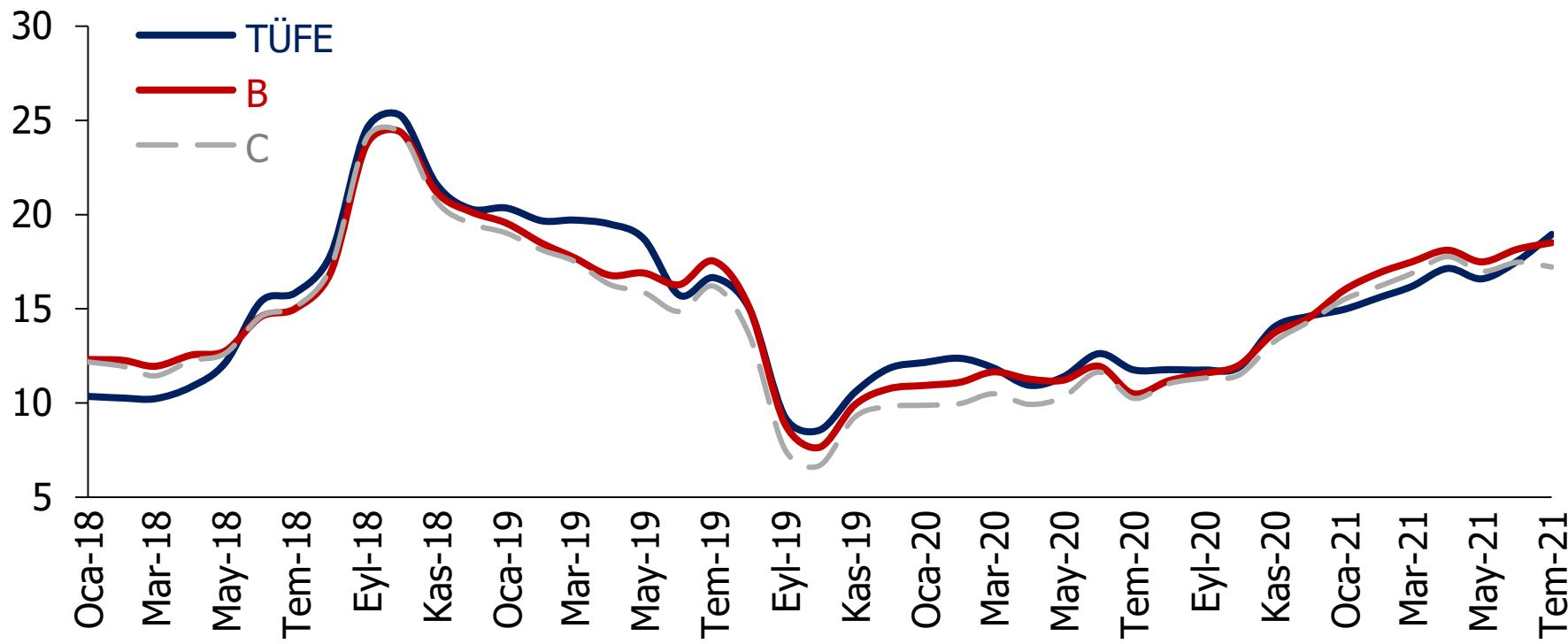
■ Üretici enflasyonu

- ➔ Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat
- ➔ Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Tüketici fiyatları artış eğiliminde

Yıllık enflasyon oranı Temmuz 2021'de %18,95 ile Nisan 2019'dan beri gözlenen en yüksek düzeyine ulaştı

**TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergeleri*, yıllık % değişim,
Ocak 2018 - Temmuz 2021**

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden B - İşlenmemiş gıda ürünlerleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE; C - Enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

En yüksek yıllık artış gıda ve alkolsüz içecekler kaleminde gerçekleşti
Haberleşme, giyim ve ayakkabı ile alkollü içecekler ve tütün kalemlerindeki artışlar ise %10'un altında

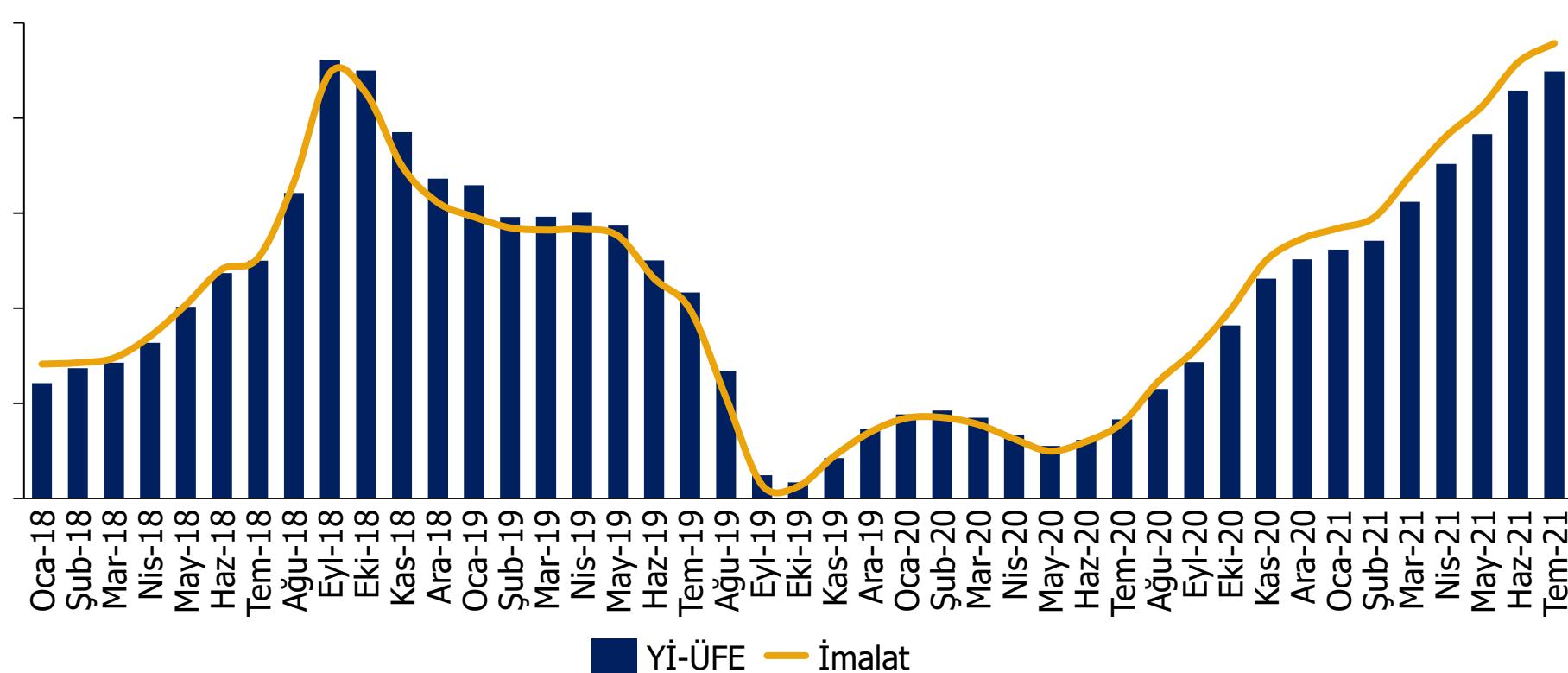
TÜFE ve alt kalemler, % değişim, Temmuz 2021

	Yıllık değişim	Aylık değişim
Genel	18,95	1,80
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	24,92	2,77
Alkollü İçecekler ve Tütün	1,80	0,02
Giyim ve Ayakkabı	8,54	-2,13
Konut, Su, Elektrik, Gaz ve Diğer Yakıtlar	19,31	5,07
Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	22,70	-0,06
Sağlık	18,61	0,41
Ulaştırma	24,62	1,08
Haberleşme	4,41	0,12
Eğlence ve Kültür	12,17	1,30
Eğitim	10,61	1,51
Lokanta ve Oteller	20,63	2,72
Çeşitli Mal ve Hizmetler	17,30	0,13

Üretici fiyatlarındaki yüksek oranlı artışlar devam ediyor

Yıllık enflasyon oranı Temmuz ayında %44,92 ile son üç yılın zirve değerine ulaştı
İmalat Endeksi ise %47,86 düzeyinde gerçekleşti

Yİ-ÜFE ve imalat, yıllık % değişim, Ocak 2018 - Temmuz 2021

Üretici fiyatlarındaki en yüksek artış ara mallarında gerçekleşti
Sektörlerde ise imalat sanayindeki fiyat artışları belirleyici oldu

Yİ-ÜFE ve alt kalemler, % değişim, Temmuz 2021

	Yıllık Değişim	Aylık Değişim
Yİ-ÜFE	44,92 	2,46
Madencilik	34,35 	3,35
İmalat	47,86 	2,37
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	15,10 	3,03
Su Temini	28,34 	3,54
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE		
Ara Malı	57,23 	2,46
Dayanıklı Tüketim Malları	31,58 	1,03
Dayanıksız Tüketim Malları	31,44 	2,27
Enerji	42,42 	4,12
Sermaye Malı	31,38 	1,01

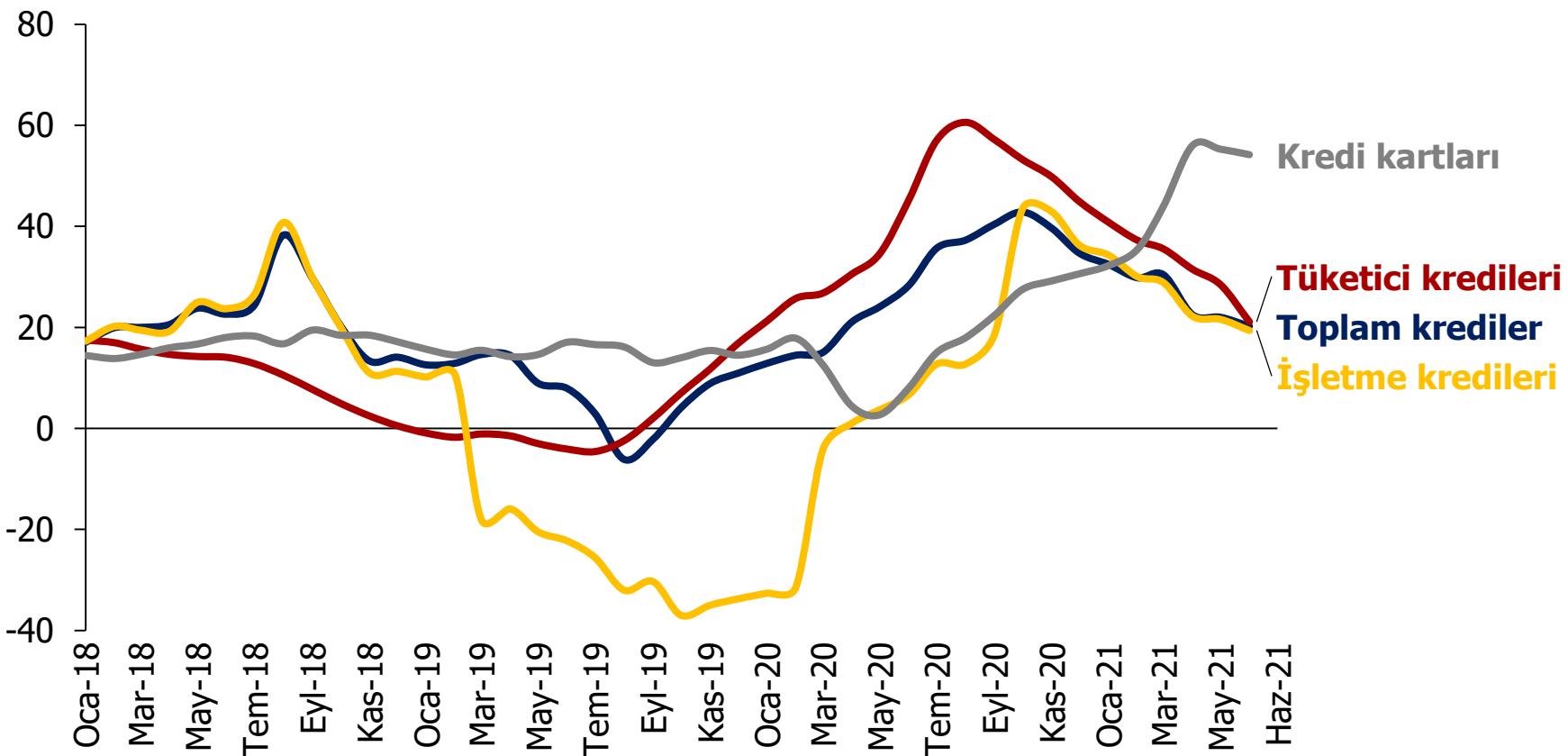
Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
 - ➔ Kredi büyümeye hızları
 - ➔ Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
 - ➔ Takipteki kredi oranları
 - ➔ Karşılıksız çek oranı
- Faiz oranları
 - ➔ Ticari kredi ve mevduat faizi
 - ➔ Tüketici kredi faizleri
- Mevduat gelişmeleri
 - ➔ Toplam mevduat
 - ➔ TL ve YP mevduat

Yıllık kredi büyümesi %20'ye geriledi

Ekim 2020'den itibaren yıllık kredi kullanımlarındaki artışlar hız keserken, yüksek seyrini koruyan kredi kartları Nisan 2021'den itibaren azalışta

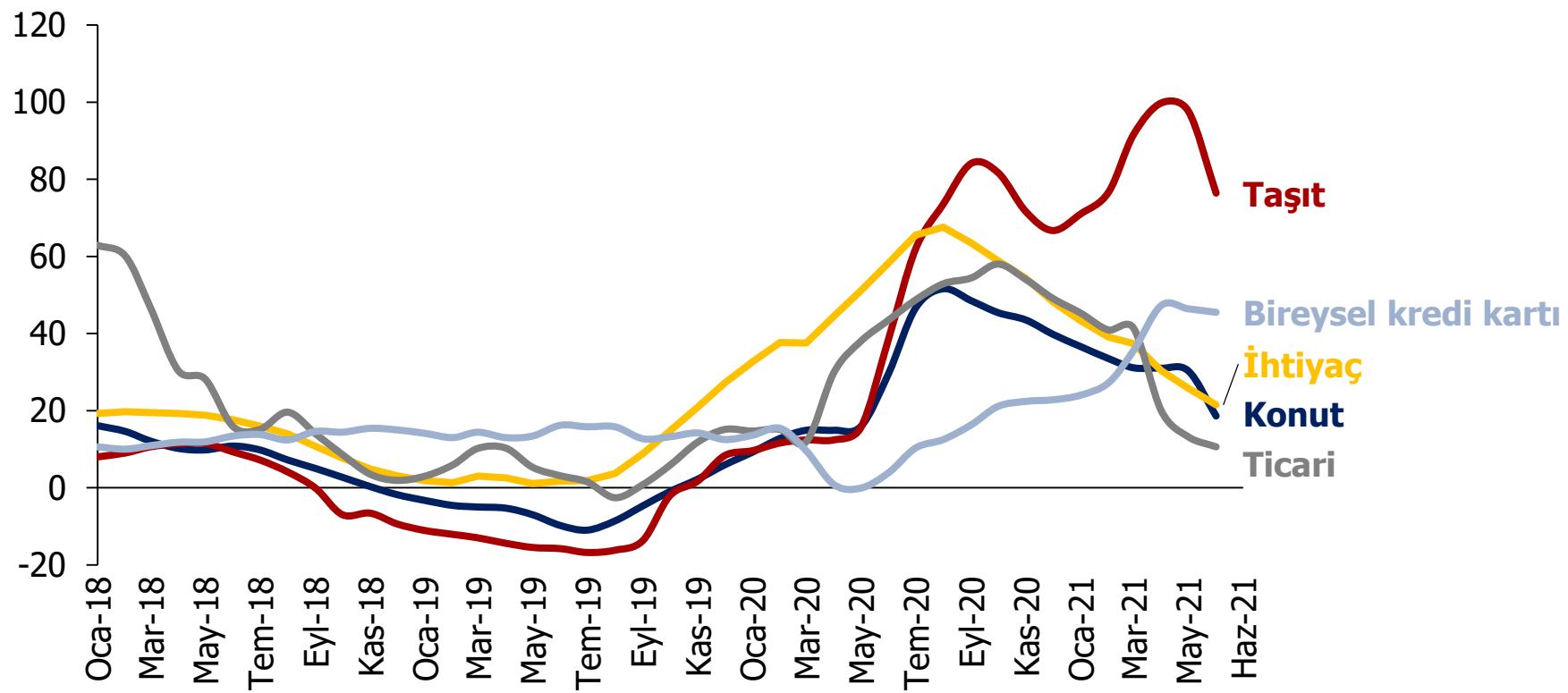
Kredi büyümesi, yıllık % değişim, aylık, Ocak 2018 – Haziran 2021

Tüketici kredilerinde düşüş eğilimi devam ediyor

Ticari kredilerin artış hızı son 15 ayın en düşük seviyesinde

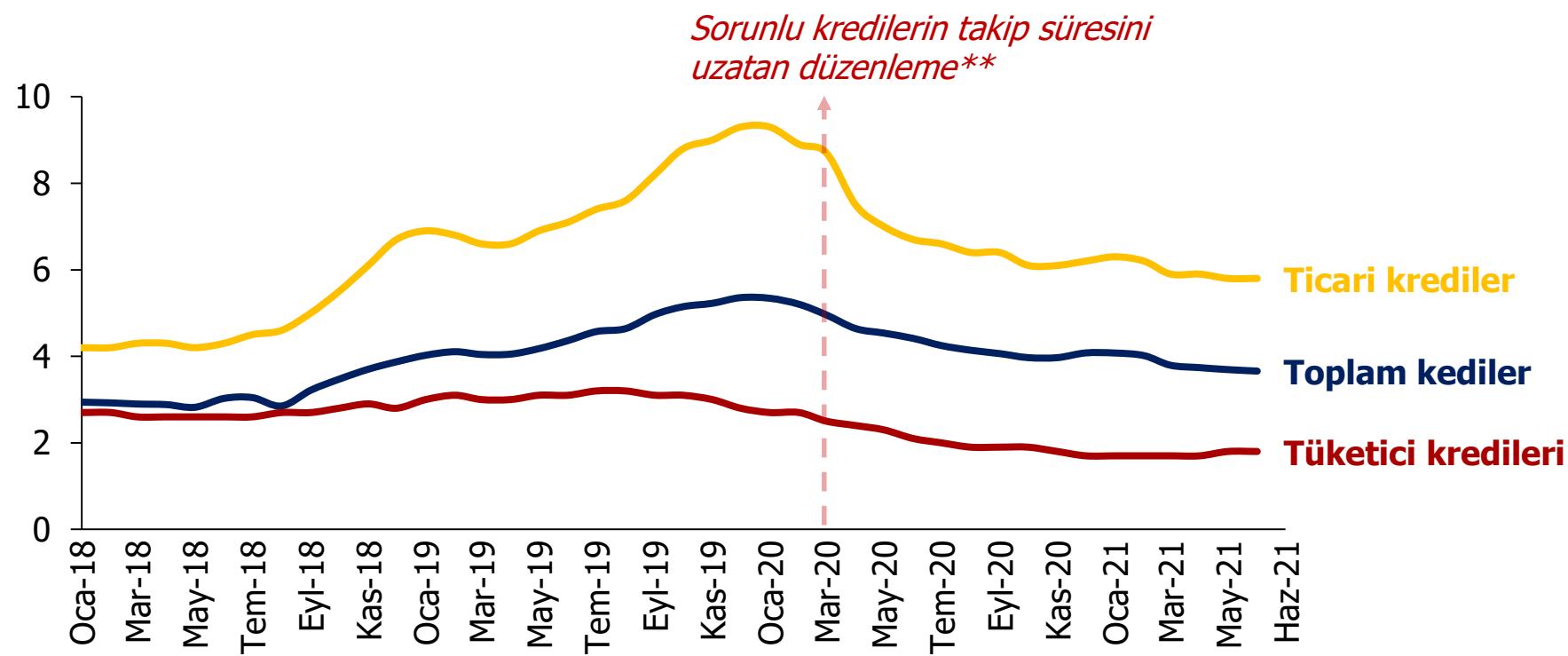
Tüketici kredi büyümesi, yıllık % değişim, aylık, Ocak 2018 – Haziran 2021

Takipteki kredilerin oranı Haziran 2021'de %3,7 düzeyinde

Takipteki ticari kredilerin oranı 2020 yıl başında %9,3'e ulaştı, Haziran 2021'de ise %5,8 düzeyini korudu

Takipteki kredi oranları*, % , aylık, Ocak 2018 – Haziran 2021

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

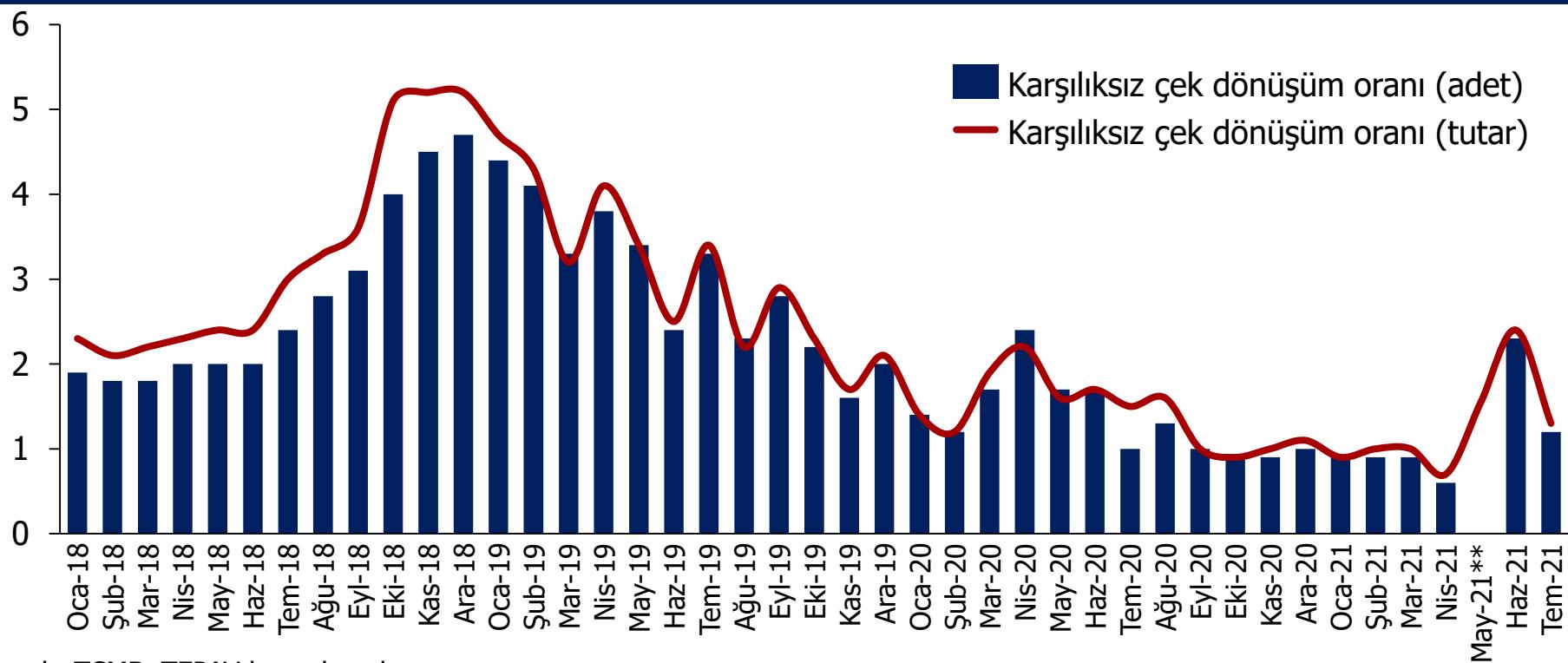
*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgınının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart ayında aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştı.

Temmuz ayında karşılıksız çek oranları geriledi

Karılıksız çek dönüşüm oranları tutar ve adet olarak %1,3 ve %1,2 olarak gerçekleşti

Karılıksız çek dönüşüm oranı*, % , aylık, Ocak 2018 – Temmuz 2021

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

*Karılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

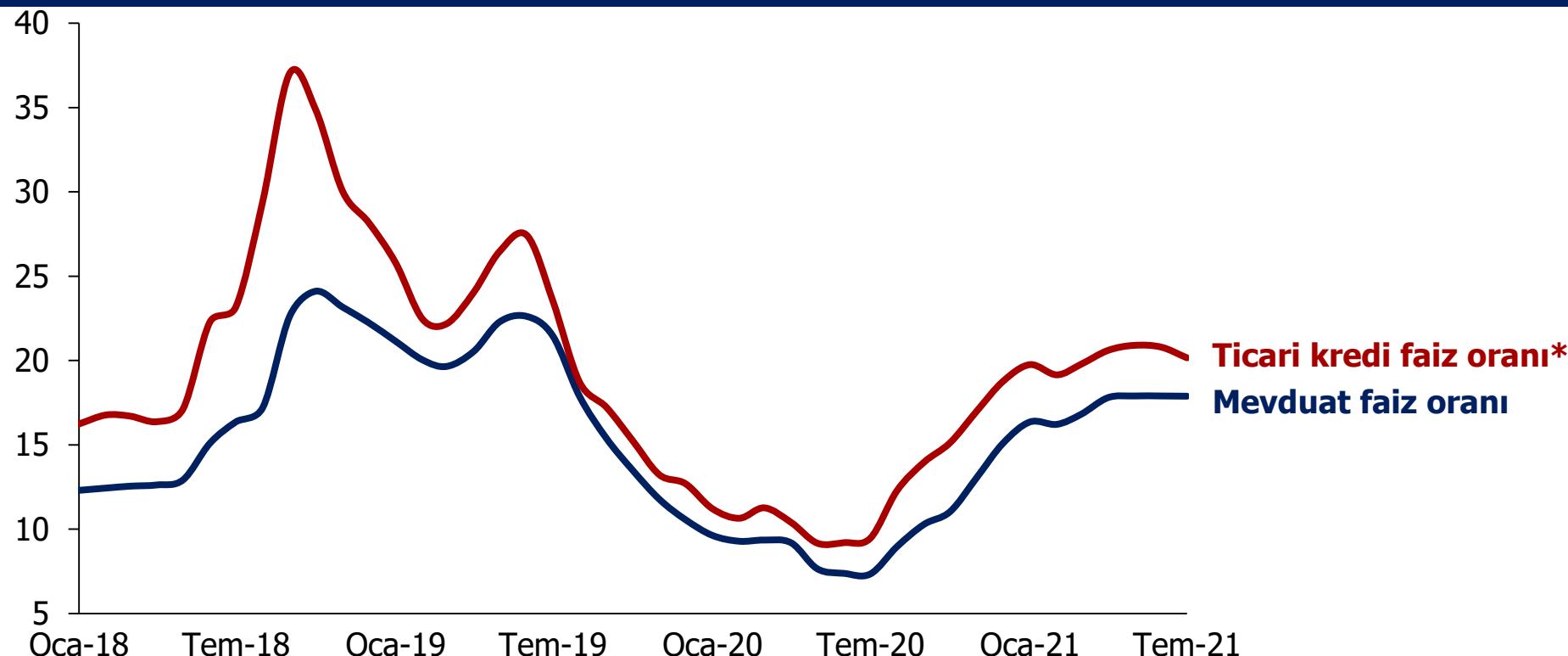
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Ticari kredi faizi gerilerken, mevduat faizi durağan seyrini koruyor

Temmuz 2021'de ticari kredi faiz oranı %20,2, mevduat faiz oranı %17,9 seviyesinde

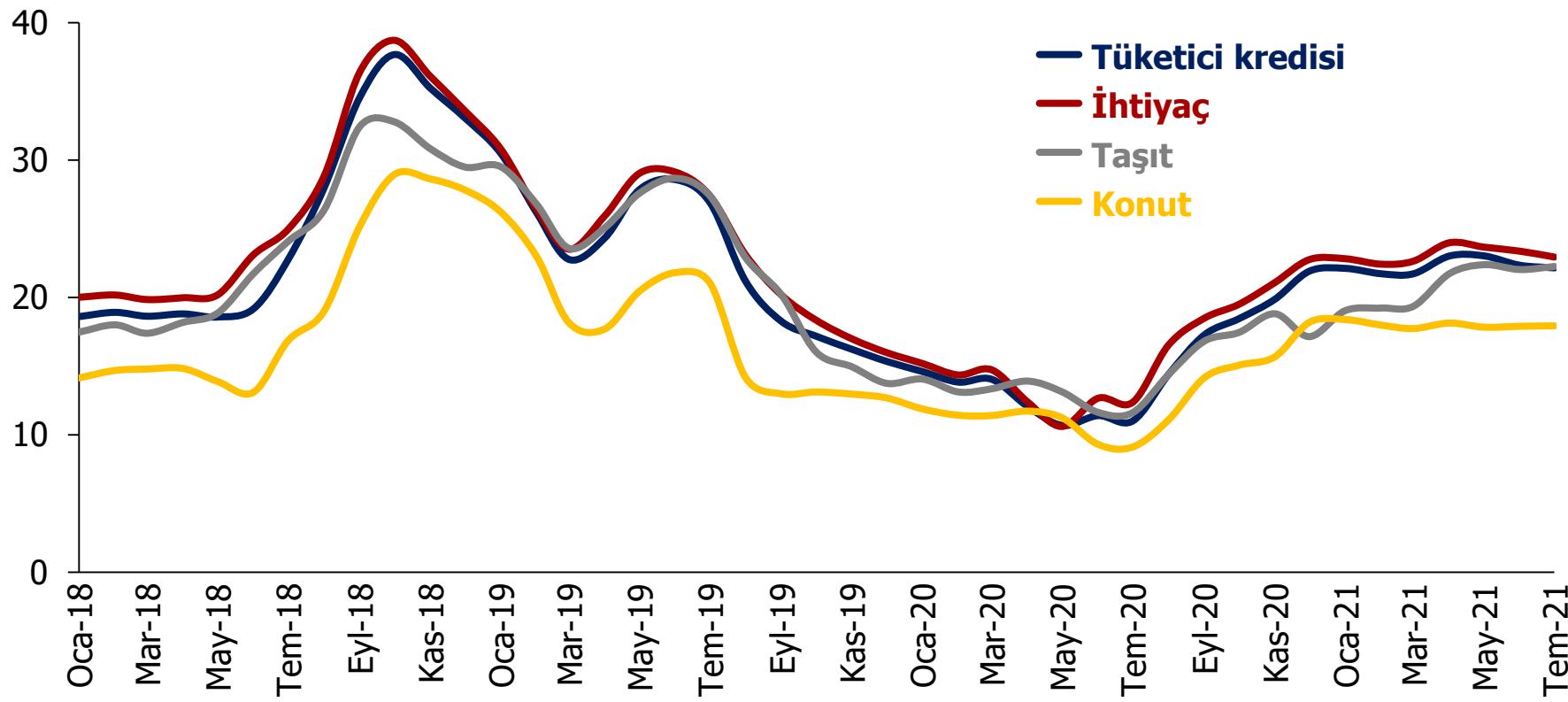
**Ticari kredi ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri), %, aylık,
Ocak 2018 – Temmuz 2021**

Tüketici kredi faizleri %22 seviyesinde

Faiz oranları ihtiyaç kredilerinde 0,4 puan azalırken, taşıt kredilerinde 0,2 puan ve konut kredilerinde 0,03 puan arttı

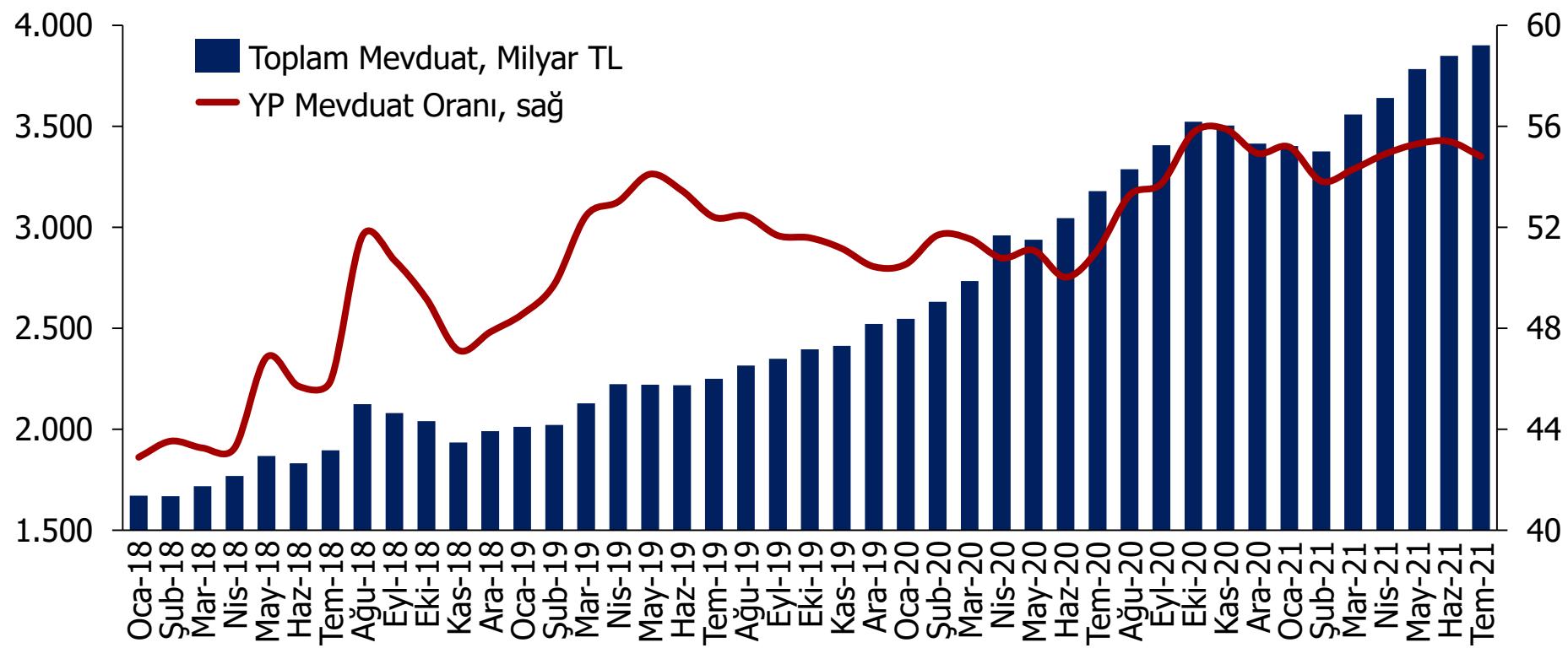
**Tüketici kredi faizleri, TL üzerinden açılan, akım veri, %, aylık,
Ocak 2018 – Temmuz 2021**

Toplam mevduatlar artış eğilimini koruyor

Döviz mevduatlarının payı %54,8'e geriledi

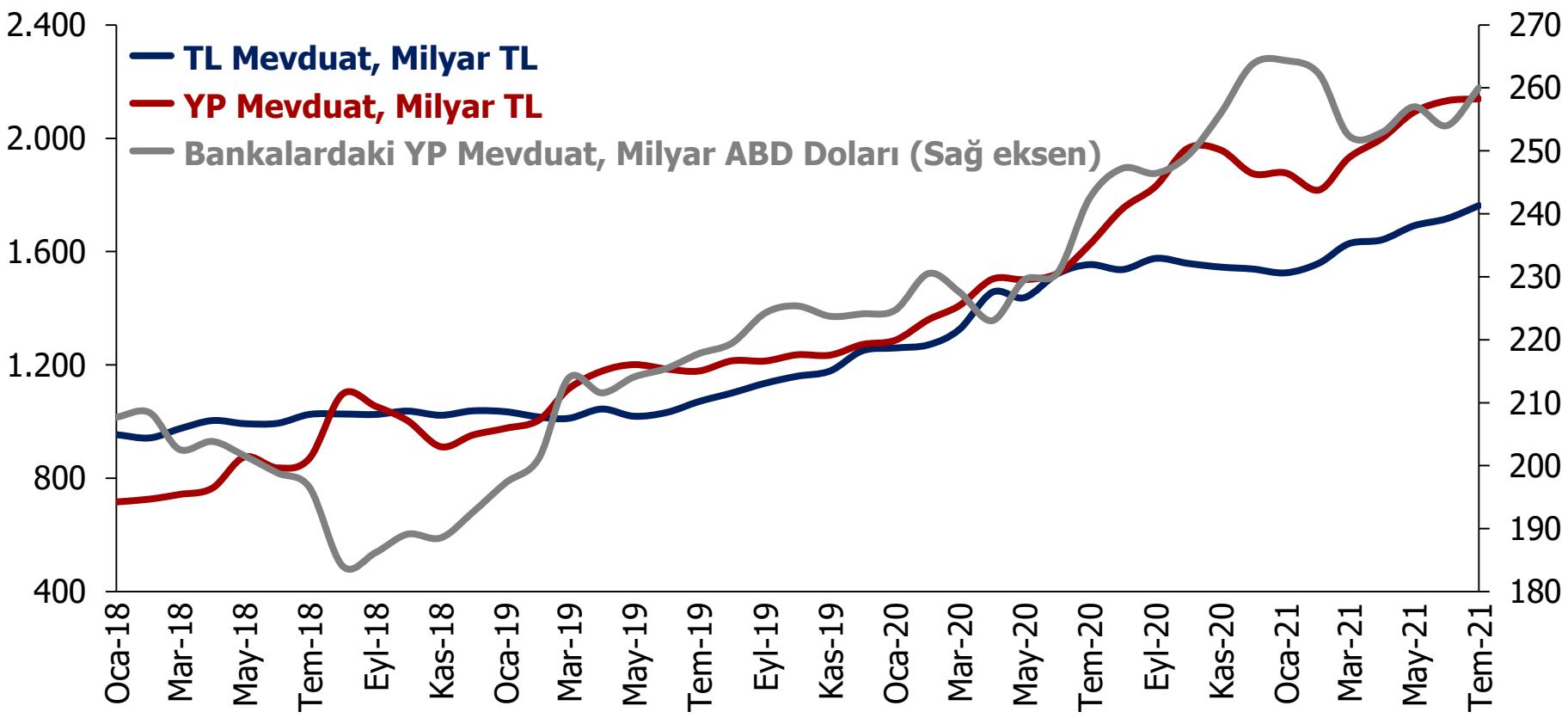
**Toplam mevduat tutarı (milyar TL) ve döviz mevduatlarını oranı (%), aylık,
Ocak 2018 – Temmuz 2021**

YP mevduatlar bir önceki aya göre 5,7 milyar dolar artarak 260 milyar dolar seviyesine yükseldi

Ancak Temmuz ayında döviz kurundaki durağanlık YP mevduatlarının TL karşılığındaki artışı sınırladı

TL ve YP mevduat, aylık, Ocak 2018 - Temmuz 2021

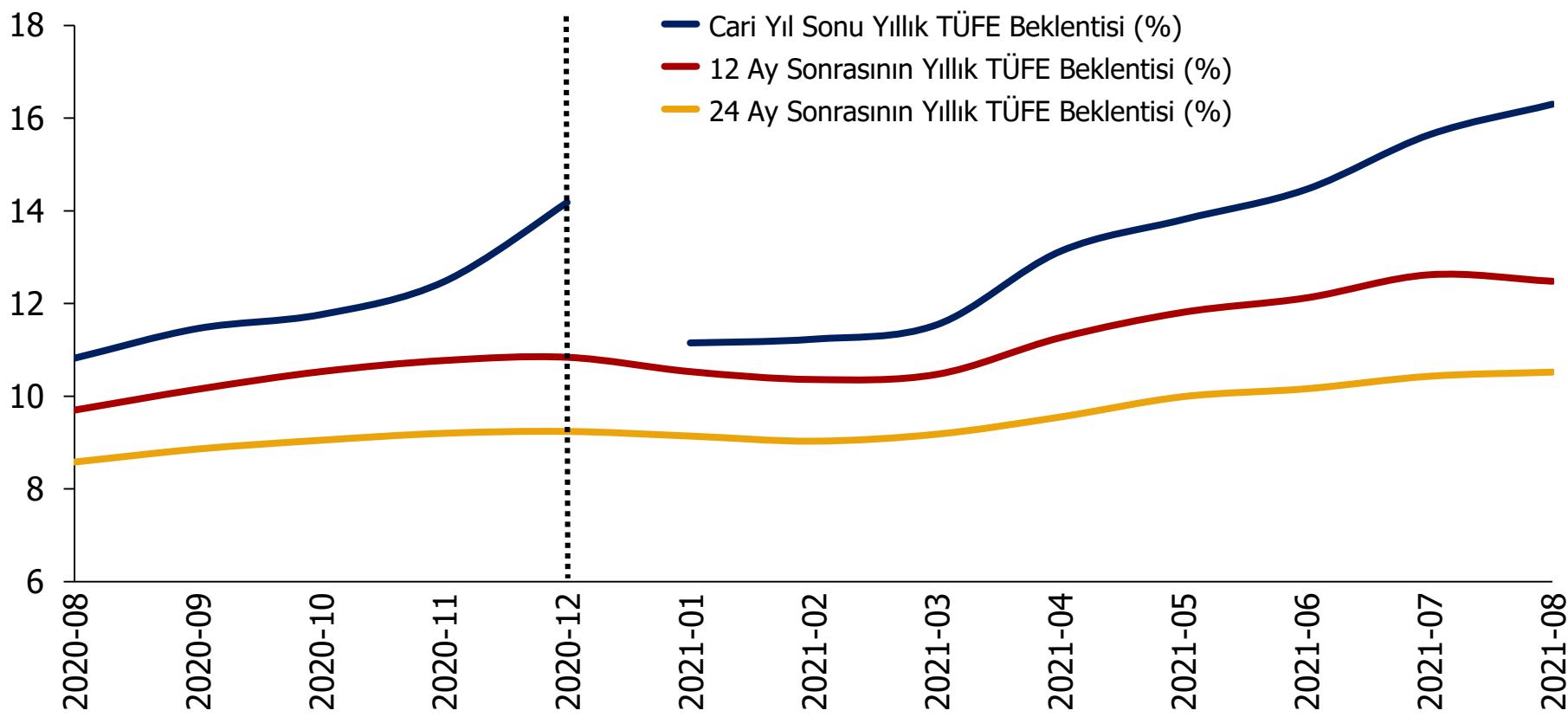
TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler

- TÜFE beklentileri
 - ➔ Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
 - ➔ 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
 - ➔ 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- ABD dolar kuru beklentileri
 - ➔ Cari yıl sonu bankalar arası döviz piyasası ABD dolar kuru beklentisi
- GSYH büyümeye beklentileri
 - ➔ Cari yılın yıllık GSYH büyümeye beklentisi
 - ➔ Gelecek yılın yıllık GSYH büyümeye beklentisi

Ağustos ayında yıl sonu enflasyon bekłentisi yükseldi

TÜFE bekłentisi 2021 yıl sonu için %16,3, 12 ay sonrası için ise %12,48 düzeyinde

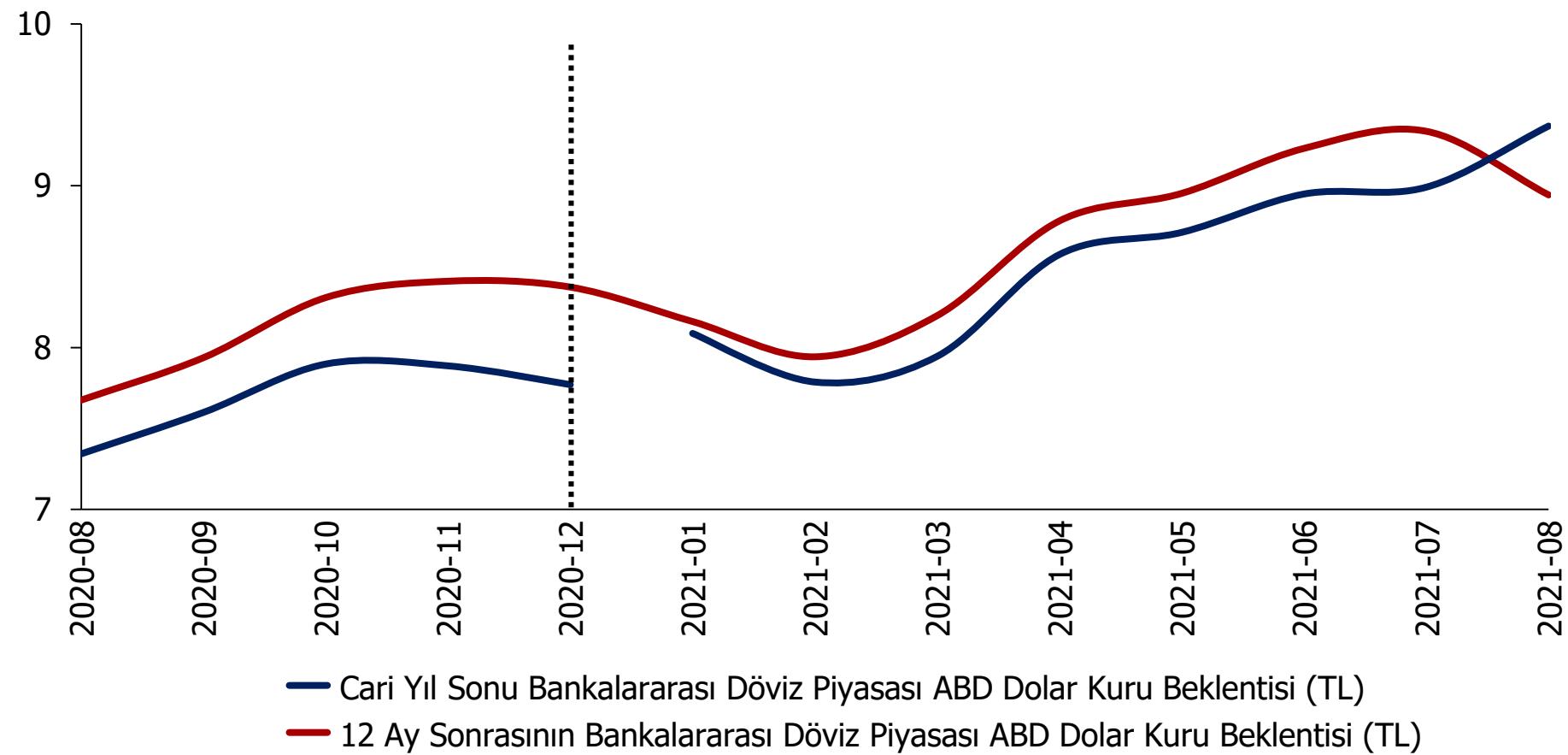
Enflasyon bekłentisi, %, Ağustos 2020 – Ağustos 2021

Ağustos ayında 2021 yıl sonu Dolar/TL kuru bekłentisi 8,94 düzeyinde

12 ay sonrası için döviz kuru bekłentisi ise bir önceki aya göre 3 baz puan artarak 9,37'ye yükseldi

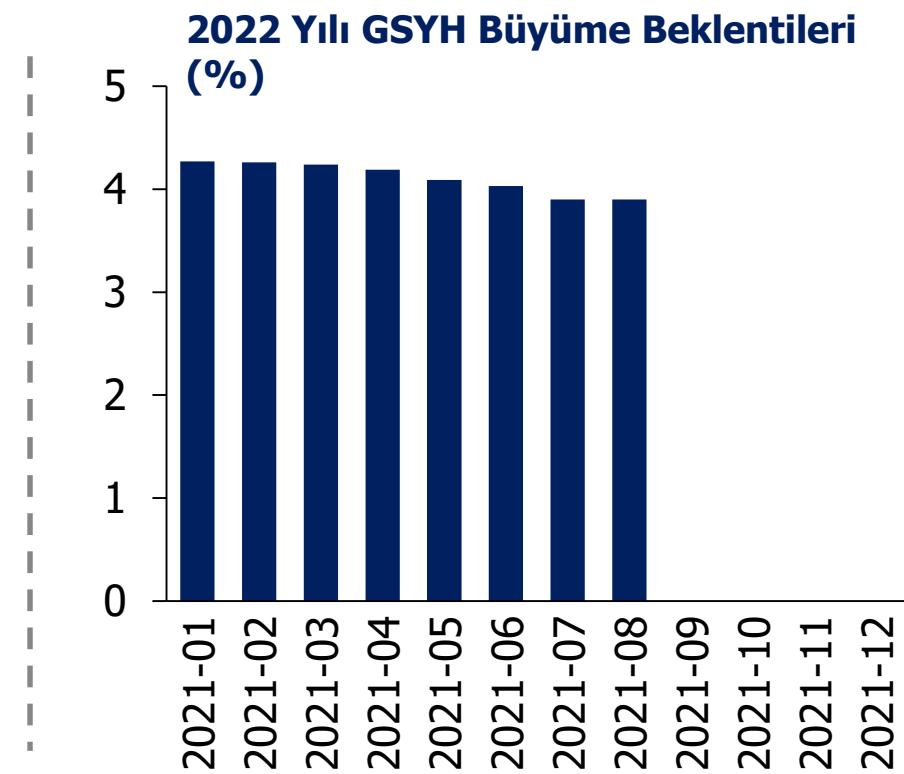
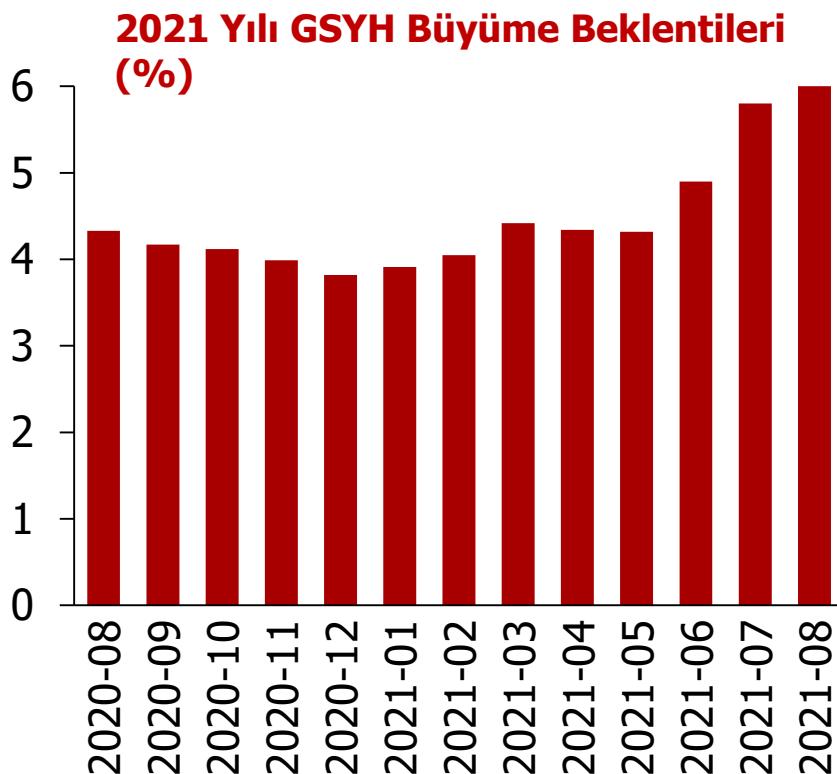
Döviz kuru bekłentisi, %, Ağustos 2020 – Ağustos 2021

2021 yılı büyümeye bekleneleri yükseliyor

Ağustos ayında 2021 yılı büyümeye beklenisi 0,2 puan artarken, gelecek yıl için bekleni geçen aya göre aynı kaldı

Cari yılın ve gelecek yılın yıllık GSYH büyümeye beklenisi, %,
Ağustos 2020 – Ağustos 2021

Ek

■ Kaynak önerileri

Kaynak önerileri

■ Büyüme, üretim ve satışlar

TÜİK Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, I. Çeyrek: Ocak - Mart, 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-I.-Ceyrek:-Ocak---Mart,-2021-37181>

TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Haziran 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Haziran-2021-37301>

TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Haziran 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Haziran-2021-37361>

TÜİK Ciro Endeksleri, Haziran 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ciro-Endeksleri-Haziran-2021-37325>

■ Dış ticaret ve cari açık

TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Haziran 2021

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odeme+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>

Kaynak önerileri

■ İstihdam ve işsizlik

TÜİK İşgücü İstatistikleri, Haziran 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulton/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Haziran-2021-37482>

TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Mayıs 2021

<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10333>

Sektörel güven endeksleri

TÜİK Sektörel Güven Endeksleri, Temmuz 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulton/Index?p=Sektorel-Guven-Endeksleri-Temmuz-2021-37529>

TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Temmuz 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulton/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Temmuz-2021-37514>

TEPAV Perakende Güven Endeksi, Temmuz 2021

<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10331>

Kaynak önerileri

■ Enflasyon

TCMB Temmuz Ayı Fiyat Gelişmeleri

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b9015d82-7581-412f-b9b3-19c370c3afda/afiyattemmuz21.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-b9015d82-7581-412f-b9b3-19c370c3afda-nIfZzIt>

TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi, Temmuz 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Temmuz-2021-37385>

TÜİK Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, Temmuz 2021

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yurt-Ici-Uretici-Fiyat-Endeksi-Temmuz-2021-37313>

Kredi gelişmeleri ve faiz oranları

TCMB Parasal Gelişmeler Raporu – Haziran 2021

https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/fbd95ed0-30d3-4333-9b68-27d069b83e21/Parasal+Geli%C5%9Fmeler_Raporu.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-fbd95ed0-30d3-4333-9b68-27d069b83e21-ntdW3.I#:~:text=Parasal%20sekt%C3%B6r%20taraf%C4%B1ndan%20verilen%20kredilerin,g%C3%B6re%20%18%2C6%20artm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi – Ağustos 2021

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Egitim+Anketleri/Piyasa+Katilimcilar+Anketi/>

Kaynak önerileri

■ Dönemsel geniş içerikli raporlar

TCMB Enflasyon Raporu 2021 –III (29 Temmuz 2021)

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2021/Enflasyon+Raporu+2021+-+III>

TCMB Finansal İstikrar Raporu – Mayıs 2021

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2021/Sayi+32>